

אין עוד מלבדו

לע"נ מו"ר הגאון ר' יצחק אייזיק ב"ר בנימין זאב מנצח זצוק"ל
נלב"ע י"ב תמוז תשפ"ג

ועד שבועי שנמסר ע"י אחד הדרשנים שליט"א

פרשת מקץ

הפוך, היות והגיע קיצו של הדין שמים של מאסרו של יוסף לכך 'ופרעה חולם'.

סיבת כל הסיבות...

הח"ח אומר ע"ז משל מאוד יפה, אדם הגיע לתחנת רכבת, והנה הוא רואה אדם שמסתובב עם משרוקית, והוא מנהל את כל הרכבת, כשהוא עושה שריקה ראשונה יש איזה תנועה, ושריקה שניה – כולם נכנסים לרכבת, שריקה שלישית – הרכבת נוסעת, בן אדם ראה את זה פעם ראשונה בחיים, הוא ממש יצא מכליו, איזה כוח יש לאדם הזה, הוא ניגש אליו וקד קידה בפניו, ואומר לו: איך שאתה כ"כ עוצמתי, בשריקות שלך אתה מנהל את הכל להפליא, הלה מחייך ואומר לו: אני מנהל??? אני האחרון במערכת כאן, ההוא שם במשרד מחליט ומנהל את הכל, והוא זה ששולח לי מסרים מה לעשות ומתי.

והמשיך הח"ח ואומר, שבזה רוב בנ"א טועים, הם חושבים שהם יודעים את הסיבות לכל מה שקורה בעולם, הכל ברור להם, והאמת היא שהכל בגזרת עליון, ולכן הדברים יוצאים לפועל, אבל רק הוא סיבת הסיבות.

90% ששווה 0, הכי צד?

עוד משהו שממחיש מאוד את זה, הסיפור שהי' עם חכמי חלם, שכששמעו על הרכבת בפעם

ויהי מקץ שְׁנָתַיִם יָמִים וּפְרָעָה חָלַם (בראשית מא, א), לכאורה יש לשאול מה הקשר בין החלום של פרעה למאסר של יוסף הצדיק, למה התורה מחברת את שניהם יחד?

מהי הסיבה? ומה המסובב?

אומר הבית הלוי: ידוע שלכל דבר יש סיבה (גורם) ויש מסובב (תוצאה), כשרוצים להבחין מהי הסיבה ומה המסובב יש בזה לפעמים בלבול, לדוגמא, אדם השקיע בעסק מסוים והרוויח סכום גדול, השכל האנושי אומר שיש כאן השקעה גדולה וזו היא שגרמה לרווח הגדול, אומר הביה"ל שהסיבה היא: משום שנגזר עליו משמים רווח וגם נגזר איך זה יקרה, והתוצאה של זה שהוא הרוויח דרך אותה השקעה, וכן בהפסדים, וכן כיוצ"ב בכל עניין, בדיוק הפוך ממה שהאנשים חושבים.

אותו דבר אצל יוסף הצדיק, כ' במדרש על הפס' הנזכר (וְיִהְיֶה מִקֵּץ שְׁנָתַיִם יָמִים וּפְרָעָה חָלַם), קָץ שָׁם לַחֲשֹׁךְ (איוב כח, ג), היות והי' גבול כמה זמן יוסף הצדיק יישב בבית האסורים לכך 'ופרעה חולם', המדרש גם אומר שהוא הי' חולם וחולם כמה פעמים, והוא לא זכר את החלום, רק אחרי שנתיים הוא נזכר בחלום!!! ז"א, לשכל האנושי יש מקום לטעות ולומר שהחלום של פרעה זה הסיבה לחילוצו של יוסף, ובא הפס' ואומר, בדיוק

נבון וחכם – בשביל מה?

עוד כ' בפר': וְעָתָה יֵרָא פְרָעָה אִישׁ נְבוֹן וְחָכָם (בראשית מא, לג), אחרי שיוסף פותר את החלום לפרעה, אז הוא מציע לפרעה לקחת איש נבון וחכם, שיהי' אחראי על הכל, שואל ר' אלה' לופיאן זצ"ל: מה צריך כזאת חכמה בשביל התפקיד הזה? צריך רק למצוא מישהו שהוא מומחה באגירת מזון, ולאכסן מזון, מקצוענות באפסנאות – ותו לא?

אומר ר' אלה' נכון, לצורך זה בלבד אכן אין דרוש איש חכם כ"כ, אך כאן שמדובר בשעת שבע, ובמיוחד בשעת שובע גדול, כאן יש צורך באדם נבון מאוד, משום שמחמת ההרווחה הגדולה שיש בעולם כעת הזלזול גם הוא גדול מאוד, זורקים אוכל על ימין ועל שמאל, כי האדם משוכנע שזה מה שיהי' לעולם, כאן רק אדם שרואה את הנולד, את הרעב שאחר שנות השבע, יוכל להתנהל על נכון.

לנצל את תקופת השובע שבועה"ז

אומר ר' אלה': גם אנחנו בעוה"ז נמצאים במצב של שובע, אדם יכול לעשות מצוות, ללמוד, לנצל את הזמן יותר, אבל בעוה"ב בבחי' הזו זה נקרא: שנות רעב, הוא לא יכול לעשות יותר, אז החכמה הנפלאה זה כשיודעים לנצל מאוד את תקופת השובע שבועה"ז.

וכמו ששמעתי פעם מר' אורי זוהר זצ"ל: שכשלוט הגיע לחתנים שלו לומר להם שהקב"ה הולך להפוך את סדום, מקום שנראה כמו ג"ע, מקום יפה, ואומר להם: מחר הקב"ה הופך את כל זה, כ' ע"ז: וַיְהִי כַמֶּצְחָק בְּעֵינֵי חֲתָנָיו (בראשית יט, יד), הם בדמיונם היו בטוחים שזהו מקום שיישאר לעד.

אף אנחנו צריכים לשים לב, שהעולם הזה הוא עולם חולף שאינו עומד לעד, ולכך יש צורך להיות איש חכם ונבון לנצל את שהותנו כאן למען ניטיב את ישיבת הקבע שלנו בעולם הארוך. ע"ז אמר

הראשונה בו בזמן שעד אז הם נסעו על חמורים וכו', ולא הבינו איך זה עובד, וע"כ החליטו לבא לראות בעצמם את הפלא הזה שנקרא: 'רכבת', הם מגיעים ומסתובבים סביב הרכבת, מסתכלים הצידה, ולמטה, ולא מצליחים לאתר איך הרכבת נוסעת, עד שלבסוף אחרי הרבה זמן אחד מחכמיהם הכריז ואמר: לי יש פתרון, נו, כולם הטו את אזניהם לשמוע מהו, ואז הוא אומר: תשמעו, את הקרון העשירי, אין שום בעיה להבין, כיון שהקרון התשיעי סוחב אותו, וגם עם התשיעי אין בעיה כיון שהקרון שלפניו סוחב אותו, וכן הלאה, עד שהגיע לקרון הראשון, ואמר: נו, רק קרון אחד לא הצלחנו למצוא את פתרונו, אבל 90% יש לנו ביד כבר...

אותו דבר איתנו, שאנחנו כל הזמן מחוברים לסיבות, ההוא בגלל שעובד קשה לכן הוא מתפרנס, וכו', אבל בכ"ז תמיד תישאל השאלה - מה היא הסיבה הראשונה? מי מניע אותה? וזהו רק הקב"ה מלכו של עולם.

פני הדור כפני הכלב

הח"ח הי' אומר בשם ר' איצלה' מוולאז'ין בנו של ר"ח מוולאז'ין על מה שהגמ' בסוטה אומרת: 'דור שבן דוד בא - פני הדור כפני הכלב', הטבע של הכלב שאם זורקים עליו אבן, הוא מתנפל על האבן, וכן עם מקל וכו', באינטליגנציה של הכלב יש כביכול איזה "באג" (תקלה), שהוא לא מצליח להבין שמישהו זרק את המקל או את האבן.

וכך גם אנחנו, אנחנו חושבים שיש חמאסניקים, וחיזבאלות וכל מיני צוררים, וכן הלאה, ולא מבינים שיש רק את האין עוד מלבדו (דברים ד, לה) שמנהל את הכל, והם בסה"כ מקלות בידי מלך העולם, והם נועדו רק בשביל לקרב אותנו אל אבינו שבשמים, זהו תכליתם. וכמש"כ בפס': הוֹי אֲשׁוּר שֶׁבֶט אָפִי (ישעיהו י, ה), הקב"ה משתמש באשור כמקל, אשור עצמו אין לו שום יכולת.

קהלת: וְזָכַר אֶת בּוֹרְאֵיךְ בְּיָמֶיךָ בְּחֹרְתֶיךָ (קהלת יב, א). וגם בתוך העוה"ז, יש זמנים שאדם יכול ללמוד יותר, הראש יותר צלול, ויכול לעשות יותר, כוחו במתניו יותר, ויש זמנים שפחות על כן כדאי לנצל את הזמנים היפים שלא יתפספו לנו חלילה.

להתגבר על ההסחות דעת מהעיקר

עוד דבר דומה לזה. מספרים שהיו שני מדינות שנלחמו שנים רבות, יום אחד המלך הכריז שמי שימצא דרך לשים קץ למלחמה יקבל פרס גדול מאוד, שהוא יוכל להיכנס למשך כמה דק' לאוצר גנזיו ויוכל לקחת את כל מה שרוצה, ביום מן הימים הגיע אדם ומצא דרך לעשות זאת. וכמו שהובטח לו נקבע תאריך שבו יוכל להיכנס לאוצר ולקחת מכל הבא ליד.

ובהגיע היום המיוחל, המלך מצא בעזרת יועציו דרך היאך להסיח את דעתו כדי שלא יגרם חסרון רב באוצר המלוכה, ע"י שבירר מה התחביב שלו, והתברר שהוא מאוד אוהב לשמוע מוזיקה, ואכן כך עשה, ציוה המלך לשים שם את המוזיקה הכי טובה בעולם, ועל ידי זה ימתן את ההסתערות שלו על האוצרות, וכך הי', האדם כ"כ הוקסם ורותק למנגינות המרהיבות, ועד ששם לב לאוצרות עצמם כבר מישהו תופס אותו והוציא אותו משם כמעט בידיים ריקות.

כך גם בעוה"ז, כ"כ הרבה פיתויים, וצלילים, ותענוגות, ואדם כ"כ בקלות יכול ללכת שבי אחרי כל השטויות האלה, ולכן חשוב מאוד שאדם יעשה לעצמו תזכורת מה הוא רוצה מעצמו, לדוגמא: שרוצה לדעת את המסכת הזו, ורוצה להתחזק בזה, וכן הלאה.

אשרי אדם שה' מנקהו מיד מעונו

עוד נקודה. ידוע בשם המגיד מדובנא עה"פ בתהילים: אֲשֶׁרִי אָדָם לֹא יִחְשַׁב ה' לוֹ עֹן וְאִין בְּרוּחוֹ רַמְיָהּ (תהלים לב, ב), מה הפי' אשרי אדם

לא יחשב ה' לו עון - שואל המגיד? האם זה שבח לאדם שהקב"ה לא מחשיב את העוונות שלו? הרי צריך להיות כתוב אשרי אדם שאין לו עוונות? ובכלל, יתכן מצב כזה שהקב"ה יתעלם מעוונות של אדם?

אומר המגיד מדובנא שהכוונה של הפס' זה לא לשבח אדם שהקב"ה מעלים את עיניו מהעוונות שלו, כי הקב"ה לא מעלים עיניו מאף מעשה, אלא הכוונה אשרי אדם שהקב"ה משלם לו מיד על המעשה שלו, הוא לא עורך איתו חשבון ארוך טווח, ז"א, אשרי בן אדם שהקב"ה מנקה אותו מיד מהעוונות שלו, הוא לא משאיר לו חשבון של עוונות, כלומר, יחשב זה לא מלשון חשיבות, אלא מלשון חישוב, שהקב"ה לפעמים מנהל כביכול חשבונות ארוכי טווח עם בן אדם, ולפעמים פורע חובו מיד.

אדם כזה שהקב"ה מחשב לו מיד אין ברוחו רמיה, ז"א, הוא לא יכול לדמיין בראשו חשבונות מה החובות שלו ומה הזכויות שלו, הוא מבין מיד מה הוא חטא ועל מה הוא שילם.

ההנהגה הזאת זה הנהגה שהקב"ה עושה עם צדיקים מושלמים, לפ"ז אפשר להבין את הפס': אֲשֶׁרִי הַגִּבֹּר אֲשֶׁר שָׁם ד' מִבְּטָחוֹ וְלֹא פָנָה אֶל רְהָבִים וְשָׁטִי כְּזָב (תהלים מ, ה), ודרשו ע"ז חז"ל: אשרי הגבר אשר שם מבטחו בה' - זה יוסף, ולא פנה אל רהבים - ע"י שאמר כי אם זכרתני והזכרתני נתווסף לו שני שנים, הנה לנו, שיוסף שבטחונו בה' הי' גדול מאוד, ולכך הקב"ה התחשבן אותו מיד.

ניתן לקבל את הגליון במייל

e0527167700@gmail.com

לפרטים, לתרומות, להערות ולהארות

052-716-7700